

Til Stortingets Utdannings- og forskningskomité

Ref: BJ

Dato: 03.10.2023

Teknas innspill til Representantforslag om en mer motiverende videregående skole - Representantforslag 241 S (2022–2023)

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 100 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Tekna takker for muligheten til å gi skriftlig innspill til ovennevnte sak.

Tekna mener forslagsstillerne peker på en utfordring knyttet til motivasjon som det er flott at det jobbes med. Tekna har flere konkrete kommentarer til forslagen.

Tekna mener hovedutfordringen i videregående skole er knyttet til elever som faller ut eller som presterer svært lavt. Disse elevene trenger sjeldent fag på universitetsnivå, eller flere valg. Dette er elever som har behov for faste rammer, stabile grupper og antageligvis ikke for mange lærere å forholde seg til. En god lærerrelasjon er viktig for disse elevene.

Tekna mener at forslaget bygger for mye på premisset om at elever i videregående har en klar plan for sine valg. Dette mener vi ikke er en riktig fremstilling. Skoleflinke elever velger ofte fag for å få best uttelling og flest muligheter i høyere utdanning. Videregående har allerede mange valgmuligheter og det kan synes som at for mange valg blir mer krevende enn det gir faglig uttelling eller økt motivasjon. Betydningen av faste rammer og gruppetilhørighet er viktig for ungdom i denne alderen.

Tekna viser til at representantene ser ut til å mene at dybdelæring er å gå mer i dybden i et enkelt tema enn det man har gjort tidligere. Det åpner den nye læreplanen for, men dybdelæring, som er prinsippet den bygger på, er ment å være at man skal lære stoffet på en slik måte at det fester seg bedre i minnet og at man kan det så godt at man kan bruke det i nye og andre sammenhenger.

Uten at vi skal gå dypere inn i pedagogisk forskning vil vi gjerne løfte frem betydning av kunnskap om at innlæring over tid, med flere gjentakelser, gjør at vi husker mer. Det gjelder også i klasseromssituasjoner når barn lærer fag som naturfag, språk og matematikk (Paul Smolen, 2016). Allikevel er det lite bevissthet rundt pause-effekten blant mange pedagoger. I stedet underviser de tema for tema, også kalt «massed learning». Først når en prøve nærmer seg, er det tid for å repetere. Mange studier er også lagt opp slik. Studentene jobber konsentrert med et fag eller område i noen uker eller måneder, tar en test og ser seg deretter aldri tilbake.

Realfagene er typiske modningsfag noe det er viktig å ta høyde for hvis man ønsker mer modulbasert undervisning. En periodisering slik det her legges opp til, vil gjøre det stikk motsatte. Elevene vil pugge og jobbe for å bli ferdig raskt og glemmer da ofte innholdet når de skal over på et nytt fag. Tekna vil understreke at det å ha mange parallelle fag er viktig for å kunne arbeide tverrfaglig for å kunne bruke stoffet på andre områder.

Forslag 1 og 2

Stortinget ber regjeringen utvikle en alternativ fag- og timestfordeling for videregående opplæring som tar høyde for at undervisningen kan organiseres i moduler, der elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonalt fastsatt struktur for modulbasert opplæring, slik at skoleeiere og skoler enkelt kan velge å ta i bruk modulbasert opplæring i sine videregående skoler, slik at elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.

Teknas innspill til forslagens pkt. 1 og pkt. 2:

Tekna mener dette i utgangspunktet er et positivt tiltak, men vi ser ikke helt hvordan det skal gjennomføres i praksis. Timeplanlegging er allerede krevende med alle de mulighetene elevene har i dag. Ytterligere varianter av ulike fag må ikke bidra til så kompliserte strukturer at de blir umulige å forvalte.

Tekna mener også det må defineres hva som skal ligge i sluttvurdering. Hvis det skal gjennomføres eksamener gjennom hele skoleåret, er dette noe som vil kreve betydelig ekstra ressurser og lærekrefter. Hvis man ønsker at sluttvurderingen skal være noe annet enn eksamen, må det avklares hva det skal være og om vurderingen gir et objektivt og rettferdig grunnlag for opptak til videre studier.

Tekna ser at lærernes arbeidstidsavtale slik den foreligger i dag, må reforhandles hvis forslaget skal kunne gjennomføres.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen styrke mulighetene til å ta fag på tvers av studieretningene, og vurdere å fjerne skillet mellom studiespesialisering og yrkesfag slik at sluttkompetansen avgjøres av elevens sammensetning av fag.

Teknas innspill til forslagens pkt. 3

Tekna mener tanken og ideen er god, men vil påpeke at dette kan være en utfordring på skoler som har få eller ingen yrkeslinjer, eller yrkesfagskoler som har få eller ingen fag i studiespesialisering. Mange skoler har enten yrkesfag eller studiespesialisering. Samarbeid på tvers av skoler kan være en utfordring. Dette vil også kunne bety samarbeid på tvers av fylkene. I tillegg må man ta høyde for tilbudet om landslinjer i noen fagområder.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med å øke antall timer programfag på studiespesialiserende utdanningsprogram i videregående opplæring.

Teknas innspill til forslagens pkt. 4:

Tekna ønsker flere timer til programfag, men ser ikke hvordan man skal få et omforent forslag om hvor disse timene skal tas fra hvis man ikke skal øke det totale timetallet og innføre en lenger skoledag.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen endre reglene for programfag, slik at elevene kan velge programfag å fordype seg i utenom programområdene.

Teknas innspill til forslaget pkt. 5

En slik ordning kan bidra til et mer fleksibelt studieløp, som kan virke motiverende på noen elever. Lignende løsninger finnes imidlertid på visse skoler, men er lite benyttet av elevene. Det vites ikke om årsaken til lav benyttelse er at tilbudet er underkommunisert eller om det handler om manglende behov. Tekna mener behovet bør utredes nærmere før man iverksetter tiltak, ettersom dette kommer til å komplisere timeplanlegging og vil kreve ekstra ressurser.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen påse at elevene på studiespesialiserende utdanningsprogram får muligheten til å ta valgfag allerede fra Vg1.

Teknas innspill til forslaget pkt. 6

Denne muligheten eksisterer på visse linjer i dag, men fordrer at timeantallet økes utover 35 timer, eller at elever har forsert enkelte fag. Eksempelvis har forskerlinjeelever som regel tilbud om blant annet tof1, bio1 eller geofag1 i tillegg til ordinære fag på vg1.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen vurdere om ex.phil.-undervisningen kan tilbys som valgfag til studiespesialiserende utdanningsprogram.

Teknas innspill til forslaget pkt. 7:

Tekna synes dette er en spennende idé, men ber om at det gjøres en avklaring på om det er universitetslærere eller lektorene i videregående som skal gi undervisningen. Det mest nærliggende er vel å gi denne oppgaven til universitetene. Tilbudet må være landsdekkende.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen legge fram en egen stortingsmelding om hvordan Oppfølgingstjenesten i fylkene kan spille en større rolle gjennom å inkludere flere i videregående opplæring og arbeid, med mål om økt gjennomføring av videregående opplæring.

Teknas innspill til forslaget pkt. 8:

Tekna støtter forslagsstillerne om en egen sak knyttet til Oppfølgingstjenesten. Tekna mener denne saken ikke trenger være et større arbeide med en stortingsmelding, men heller en klar handlingsplan og/eller strategi.